

SZILÁGYI MÁRTON

Fiatal történészek folyóirata az ELTE-n: a Sic Itur ad Astra¹

A *Sic Itur ad Astra* című történészfolyóirat első száma 1987 őszén jelent meg. Megalapításának körülményei nélkülözték a professzionális feltételeket: létrejöttét néhány történelem szakos egyetemi hallgató — Kreutzer Andrea, Sahin-Tóth Péter, Szilágyi Márton — határozta el, anélkül azonban, hogy akár az anyagi háttér, akár az akkor még szükséges hivatalos, politikai engedélyek biztonságát maguk mögött tudták volna. Az első szám összeállítói — azaz a gyakorlati munkát vállaló alapítók — abból indultak ki: az *ELTE Bölcsészettudományi Karának* hallgatói és fiatal oktatói jelenetek akkora szellemi kapacitást, hogy egy több-kevesebb rendszerességgel megjelenő periodikát meg tudnak tölteni történeti tárgyú dolgozatokkal. Az első számban, az olvasókat köszöntve, Kreutzer Andrea így foglalta össze a szerkesztők elképzeléseit a folyóirat tartalmáról: „Terveink szerint a lap a következőket tartalmazza majd: hosszabb-rövidebb tanulmányok, dolgozatok, forrásközlés, szakkritika, időről-időre beszámolók, tudósítások, közlemények, a lehető legtágabban értelmezett történettudomány bármely területéről. Tervezzük tematikus számok összeállítását is. Az, hogy mely 'rovatok' szerepelnek egy-egy számban, az a kéziratoktól függ — tehát változik.”² A nyilvánvaló mintát az ekkor már létező és jól működő *Aetas* jelentette, amely a szegedi *JATE* háttérjére építve vonzóan magas színvonalat képviselt. Ehhez a vállalkozáshoz képest jelentős hiánynak tűnt, hogy a budapesti bölcsészkar nem tudott hasonló jellegű kiadványt létrehozni. Az alapítás során mindazonáltal az egyetem intézményi támogatására egyáltalán nem számítottak a szervezők — noha a későbbiekben a már működő folyóirat többször kapott az egyetem különböző fórumaitól anyagi segítséget. Az alapítók nem rendelkeztek lapengedéllyel sem, amely nélkül akkor — 1987-ben — folyóirat nem jelenhetett meg. Az engedélyeztetés problémáját kikerülendő, az első szám a kari *KISZ*-bizottság költségén, „belső terjesztésű kiadvány” megjelöléssel jelent meg; összeállításában pedig részt vett az akkori *KISZ*-titkár is, aki — egykori történelem szakosként — támogatta az ötletet. Ő a továbbiakban a szerkesztésben már nem is óhajtott részt venni, addigi közreműködésének pedig csak hasznát láttuk.

A szerkesztés bizonytalan anyagi fedezete azonban minden valószínűség szerint megpecsételte volna a folyóirat további sorsát, ha váratlanul nem siet segítségünkre Benda Kálmán. Nem mi kerestük fel őt segítségért, hanem saját maga ajánlkozott: mivel a terjesztés egyéb lehetőségei híján a lap első két számát szétküldtük az ország jelentősebb közgyűjteményeinek, így az általa vezetett *Ráday Gyűjtemény*be is eljutott a folyóirat. Benda Kálmán ezek után személyesen figyelmeztette az egyik szerkesztőt, Sahin-Tóth Pétert, hogy amennyiben pályázatot nyújtanánk be a *Soros Alapítvány*hoz, ő garantálná a támogatást. Ilyenformán lett a *Sic Itur*... legfőbb s jó darabig kizárólagos támogatója a *Soros Alapítvány*.

1 A szöveg első, a *Sic Itur ad Astra* történetét bemutató része Szilágyi Márton; a második rész, az összevont tartalomjegyzék és bevezetője Bódy Zsombor és Márkus Rozália munkája.

2 *Kreutzer Andrea*: Lectori salutem! *Sic Itur ad Astra* 1987. 1. sz. 3–4.

Ebből az anyagi háttérből is következett aztán néhány olyan szerkesztési megoldás, amelyet a lap mindmáig vállal. A rendelkezésünkre álló összeg ugyanis mindig igen csekély volt, ezért teljes egészében a folyóirat megjelenetésére kellett fordítanunk. Tehát tiszteletdíjat soha nem tudunk fizetni, sem a szerzőknek, sem a szerkesztőknek; természetesen külön szerkesztőségi helyiséget nem tartottunk fenn, mindig valamely egyéb szervezet (a KISZ, később a *Magyar Történešhallgatók Egyesülete*) irodáját vettük alkalmanként igénybe. Ez a megoldás is óhatatlanul hozzájárult ahhoz a koncepcióhoz, amelyet kialakítottunk: reménybeli szerzőgárdánknak elsősorban a történelem szakos egyetemi hallgatók azon csoportját tekintettük, amely történésznek, kutatónak készül, illetve a posztgraduális képzésben résztvevőket. Szándékunk szerint az ő pályakezdő publikációik megjelenetésére vállalkoztunk. Azt gondoltuk, hogy ezek az önmagukkal szemben igényesebb fiatalok — saját szakmai jövőjük érdekében is — vállalják a tiszteletdíj nélküli publikálást, első tanulmányaik megjelenése reményében; abban is bízunk, hogy így alkalom nyílna bizonyos műhelymunkára is, a dolgozatok csiszolására, fejlesztésére. Ez utóbbihoz rögtön hozzá is kell tennem, hogy ebben kezdettől élveztük a kar nyitott szellemű oktatóinak segítségét: az általunk felkért Poór János tanácsai például hosszú ideig komoly szakmai kontrollt jelentettek, s nem ő volt az egyetlen szellemi támaszunk. Mindenesetre az, hogy a lap mindmáig fennmaradt, eredeti elképzeléseinket némileg igazolta. A folyóirat szerzőgárdája folyamatosan bővült, a legutóbbi számokig is. Ugyanígy, az alapítás korszaka után a szerkesztőségbe is mind újabb hallgatók kerültek be — így, többek között, már 1988-ban Morenth Péter, 1989-ben Szipőcs Krisztina és Vörös Boldizsár, 1992-ben Márkus Rozália, Várhelyi Zsuzsanna és Bódy Zsombor, 1993-ban Szócs László —, s a folyóirat számukra a szerkesztői munka műhelye lett. Időközben átalakult a folyóirat kiállítása: a kezdetben még sokszorosított számokat igényesebb külsejű, korszerű nyomdatechnika igénybevételével előállított számok váltották fel.

A *Sic Itur...* imént vázolt, eredeti koncepciójának természetesen vannak azonban jelentős buktatói is. A pénztelenségből következő helyzethez hozzátartozott eleinte a terjesztés elhanyagolása, ami csökkentette a lap lehetséges ismertségét is. (Ma már Budapesten többek között az akadémiai könyvesboltokban mindig megvásárolhatók a lap friss számai.) Ezenkívül kezdettől úgy láttam, egy ennnyire a szerkesztői lelkesedésre és amatőrizmusra építő lap (bár hitem és reményem szerint az amatőrség csak az alapítók gyakorlati érzékét, s nem a tudományos színvonalat minősíti) meglehetősen kiszámítható jövő előtt áll: vagy professzionalizálódik, vagy — feladatát betöltve — megszűnik. Az előbbi útra jó példa az *Aetas*, amely szegedi székhelyű, országos történešfolyóirattá vált; a másodikra pedig a debreceni *Határ* régi folyama, amely még társadalomtudományi érdeklődéssel is rendelkezett, ám eredeti, amatőr formájában régen megszűnt (helyét átvette egy profi irodalmi lap, amely azóta szintén megszűnt). A *Sic Itur...* fennmaradása ebből a szempontból különös meglepetés — legalábbis a számomra: az eredeti koncepció lényeges elemeinek fönntartásával, minimális költségvetéssel még mindig működik. Ez jórészt nyilván annak köszönhető, hogy sikerült folyamatosan egy olyan új, fiatalabb, kellő lendülettel és kiváló szerkesztői érzékkel bíró szerkesztőségnek átadni a munkát, amely meg tudta tölteni tartalommal a hagyományokat. Annak ellenére, hogy a profi lappá válás anyagi és szervezeti keretei a továbbiakban is hiányoznak, s — amennyire én látom — most már elérhetetlenek is. Éppen e köztes helyzet teszi a folyóiratot egyedi jelenséggé: hiszen ilyen hosszú ideig a pesti bölcsészkaron egyetlen olyan történeti tárgyú lap sem egzisztált, amely a hallgatók számára publikációs lehetőséget nyújtott, s amelyet kezdettől hallgatók szerkesztettek volna, tiszteletdíj nélkül. A szakmai színvonalat pedig az fogja jelezni, ha az itt megjelent írások beépülnek majd a szaktanulmányok és -monográfiák hivatkozásaiba, a bibliográfiákba, illetve ha szerzőink későbbi pályája igazolni fogja az első publikáció közzétételének jogosságát.

Az utóbbi években mindezekre bőségesen vannak már példák, így azt hiszem, a folyóirat léte nyeresége a szakmának. A magam számára pedig, aki nem lettem történész, hanem „csak” irodalomtörténész, komoly tapasztalatot s némi büszkeséget jelent, hogy részt vehetem egy ilyen vállalkozás megindításában és életben tartásában.

*

A Sic Itur ad Astra számai, mint ez az alább következő összevont tartalomjegyzékből látszik, fokozatosan nyerték el azt a formájukat, amely most már állandósultnak mondható. Ez külön címmel ellátott, korszakok, esetleg még szűkebb témák szerint szerkesztett számokat jelent, amelyekben a nagyobb tanulmányokon kívül recenziók, néha interjúk találhatóak. Legutóbb megjelent számunkban mindehhez még egy folyóiratszemle is járul; ezt szeretnénk a lap állandó rovatává tenni. A többtől jellegében eltér folyóiratunk két száma; az egyik a *The European Paradigm* című nemzetközi különszám, amely a történészhallgatók nemzetközi szervezete, az *International Students of History Association* 1990. évi konferenciájának előadásait tartalmazza, a másik a H. Balázs Éva útmutatásával készített *Történészportrék*, amely jelentős külföldi történészek életútjára, pályaképre vonatkozó, eredetileg nagyrészt idegen nyelvű írásokat tartalmaz egyetemi hallgatók fordításában, jegyzetekkel és a történészek magyar nyelven megjelent műveinek bibliográfiájával.

Ugyancsak feltűnhet, hogy folyóiratunk sohasem tudta magát az évi négy önálló szám megjelenéséhez tartani. Ez részben az időszakos pénzhiánnyal, részben a mindenkori szerkesztőség tagjainak egyéb egyetemi-szakmai elfoglaltságaival magyarázható, hiszen a szerkesztői munkát nem hivatásuként, „állásban” végzik. A megjelenés időnkénti szüneteinek problémáját összevont számokkal igyekszünk áthidalni.

Összevont tartalomjegyzék

1987/1.:	
Kreutzer Andrea: Lectori salutem!	3–4.
<i>OTDK '87</i>	
Kulcsár Árpád: Erdélyi sóügy I. Apafi Mihály uralkodása idején	5–73.
Várkonyi Gábor: Wesselényi Ferenc nádor	75–115.
Sághy Marianne: Történész voltam Oxfordban	117–128.
A VII. Nemzetközi felvilágosodáskonferenciáról (Sz[ilágyi]. M[árton].)	129–132.
1988/1.:	
<i>Tanulmány — OTDK '87</i>	
Tordai György: Egy XV. századi főúri család familiárisai	5–47.
<i>Forrásközlés</i>	
Deák Eszter: Két magyarországi értelmiségi a jakobinus szövetkezés után (Glatz Jakab két levele Schedius Lajoshoz)	48–79.
<i>Kritika</i>	
Pomogáts Béla: Jelenidő az erdélyi magyar irodalomban. Budapest, 1987. Magvető Kiadó (Gyorsuló idő). 266 lap. (Szilágyi Márton)	80–89.
<i>Ismertetések</i>	
Blazovich László: A Körös–Tisza–Maros-köz középkori településrendje. Békéscsaba, Szeged 1985. (Megjelent 1986.) 207 l. (Kis Domokos)	90–95.
Erdei Aranka: Békés megye társadalma és gazdasága 1828-ban. Gyula, 1986. Békés Megyei Levéltár, 438 lap. ([Sahin-] Tóth Péter)	95–100.

Beszámoló

- A II. Egyetemi Levéltári Napról (Zsidi Vilmos) 101–105.
- 1989/1.:
- Tanulmány*
- Kreutzer Andrea: A cenzúra Rákóczi államában 5–14.
- Közlemények*
- Morenth Péter: Kanadai magyar fiatalok a népi kollégiumokban.
Adalékok a NÉKOSZ nemzetközi tevékenységéhez 15–35.
- Romhányi Beatrix: Megjegyzések Ovidius géta nyelvű verseiről 36–38.
- Beszélgetés*
- „... sokat tanultam a marxista történetírásból is...” Beszélgetés
dr. Szántó Konrád ferences főiskolai tanárral (Zsidi Vilmos interjúja) 39–46.
- Ismertetések*
- Alexandru Popescu: A géta-dák kultúra. 147 p. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó,
1987. (Horváth Attila) 47–50.
- Hagyomány és hagyományalkotás. Tanulmánygyűjtemény. Szerk. Hofer Tamás
és Niedermüller Péter. Bp. 1987.
(Kultúra-elmélet és nemzeti kultúrák. 1.) 198 p. (Csupor István) 51–56.
- 1989/ 2–3.:
- Tanulmányok*
- Hiller István: Európai protokoll és magyar politika.
(Változás és alkalmazkodás a koraújkori diplomáciai szokásrendben) 5–20.
- Horn Ildikó: Esterházy Pál: Itinerarium in Germaniam 1653. 21–48.
- Berend Nóra: Egy európai Japánban. William Adams és a „Shogun” 49–56.
- Forrásközlés*
- Szántay Antal: „Ungarische Reuter-Bestellung”. Forrásközlemény
a tizenöt éves háború történetéhez 57–99.
- Beszélgetés*
- Bős-Nagymaros egy régész szemével. Beszélgetés Soproni Sándorral
(Grynaeus András interjúja) 101–103.
- Beszámolók*
- Czoch Gábor: A bicentenárium a Le Monde hasábjain 105–113.
- Ábrahám Barna: A Magyar Történészhallgatók Egyesületének krónikája 115.
- [Sahin-]Tóth Péter: Beszámoló a Magyar Történészhallgatók Egyesülete
képviselőinek a Tours-i François Rabelais Egyetemen tett látogatásáról 117–121.
- Kritika*
- Gyurkó László: 1956. Előtanulmány és oknyomozás. Bp., Magvető K., 1987.
478 p. (Dupcsik Csaba) 123–130.
- Ismertetések*
- Horváth Lajos: A Galga-mente történetének írott forrásai 1686–1711. Aszód,
Petőfi Múzeum, 1983. 174 p. Ill. (Múzeumi füzetek. 26.
Szerk.: Asztalos István) (Fazekas Csaba) 131–133.
- Németh Amadé: Az Erkelek a magyar zenében. Az Erkel-család szerepe
a magyar zenei művelődésben. Békéscsaba, 1987. 180 p. (Fekete Könyvek. 9.)
(Mesterházi Gábor) 135–136.
- A beérkezett könyvek jegyzéke* 137–139.

1990/1–2.:

Zsidóság és történelem

- Csepregi Zoltán: Egyetlen jod 5–7.
 Barta Róbert: A numerus clausus és a baloldali magyar zsidó politikai közvélemény 8–32.
 Dombi Gábor: Egy befejez(het)etlen történet.
 (Képek az izraelita felekezet életéből) 1987. 33–58.
 Novák Attila: „Zsidóság a magyar történelemben (XIX–XX. század)”.
 Beszámoló a konferenciáról 59–68.

Magyar középkor: problémák és kutatók

- Pósán László: A Német Lovagrend „államalapítási” kísérletei Kelet-Európában 69–121.
 Romhányi Beatrix: A tatárjárás után elsovadt ispánsági központok kérdéséhez 122–127.
 Mályusz Elemér: Turóctól Thuróczy-ig 128–138.
 Soós István: Jegyzetek Mályusz Elemér írásához 138–140.
 Beszélgetés Váczy Péter professzorral (Szilágyi Márton,
 [Sahin-]Tóth Péter és Völgyesi Orsolya interjúja) 141–147.

Franciák a Nagy Francia Forradalomról

- Michelle Biget: Forradalom a politikában, forradalom
 a zenében. Találkozások és ellentmondások. 148–162.

Könyvismertetések

- Geneviève Fraisse: La Muse de la raison, démocratie exclusive et différence des
 sexes. (Az értelem műzsjája, a kirekesztő demokrácia és a nemek különböző-
 sége). 1989. Aix-en-Provence, Alinea, 226 p. (Fabienne Federini) 163–165.
 Dominique Godineau: Citoyennes tricoteuses, les femmes du peuple
 à Paris pendant la Révolution française. (Kötögető polgártársnők,
 Párizs népének asszonyai a francia forradalomban). 420 p., 19 térkép és ábra,
 Alinea, Aix-en-Provence, 1988. (Benoît Falaize) 165–167.

Az Európa-paradigma

- Benoît Falaize: Az európai paradigmáról: gondolatok néhány
 (szellemi) zsákutcáról 168–169.
 Fabienne Federini: Elég már a Keletből 170–171.
 Sahin-Tóth Péter: Annak a Keletnek vége... (avagy mit és hogyan
 lehet látni Párizsból. Egy új szemléletmód ígérete.) 171–174.

MTE-hírek

- Ábrahám Barna: A Magyar Történészhallgatók Egyesülete elmúlt
 félévi tevékenysége 175–176.³

1991/1. sz.:

Közösségek, települések, határok Kelet-Európában

- Sándor Demeter Lajos: Az „Kitsin Ekklesia”.
 Adalékok a sepsi-zaláni református templom történetéhez 5–27.
 Baják László: Népi epikus hagyományok Szerémi György emlékiratában 28–41.
 Czoch Gábor-Fazekas Csaba-Szabó Gábor-Zsinka László:
 Magyarország városodása a XVIII. században 42–74.
 Dr. Ravasz István: Adalékok a magyarországi harcok történetéhez
 — 1945. április 75–82.
 Interjú Bácskai Verával. (Készítette Tóth Árpád) 83–87.

3 A számot ismertette: *Fenyő István*: Fiala történészek folyóirata. Magyar Hírlap, 1991. máj. 2. 11.

Könyvismertetés

- Szívós Erika: Egy iskolapélda a társadalomtörténet-írásban
(Tóth Zoltán: Szekszárd társadalma a századfordulón — történelmi rétegződés és társadalmi átrétegződés a polgári átalakulásban. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989. p. 211.) 88–90.
- THE EUROPEAN PARADIGM Special edition of *Sic Itur ad Astra*.
Papers of the ISHA 1990 International Conference:
- Zoltán Zarándy: Preface 5–6.
- Gerard Mentjox: Erasmus — Example of Tolerance and Radicalism 7–11.
- Brendan Simms: Mitteleuropa: Rebirth of an Idea 12–15.
- Benoît Falaize: Du Paradigme Européen: Reflexion sur quelques Impasses 16–17.
- Rosen Petron Bahchevanov: Between Republic and Empire
(the Making of the Roman Imperial Cult — Some Theoretical Aspects) 18–28.
- Adrian Ursutiu: The Byzantine Empire and the North-Danubian
Territories during Justinian's Epoch (527–565) 29–30.
- Enikő Fogarasi: Remarks Concerning the Hussite Movement 31–41.
- Boldizsár Vörös: Die Darstellung der Sowjetunion an der
Budapester Antibolschewistischen Ausstellung im Dezember 1941 42–54.
- Austin Harrington: To What Extent Were the Ideas of Friedrich Nietzsche
(1844–1900) an Influence on Hitler and His Intellectual Following? 55–65.
- Anton Safronov: The West: Look From The USSR 66–73.
- Tiina Kala: Religious and National Tolerance and Intolerance
In Estonian History 74–79.
- Obiziu Stelian: Tolerance and Intolerance at Dimitrie Cantemir 79–84.
- Nauris Selga–Ainars Latkovskis: Republic of Latvia in 1918–1940:
The Political Aspects of Formation and Loss of State's Independence 85–88.
- Bojan Gjuzelev: Die Veränderungen in Osteuropa 1989–1990 und auf
der Balkanhalbinsel 89–92.
- Jaroslav Golev: The Miscalculation 93–97.
- Lena Tchinyayeva: National Self-Determination Concept in
the Ideas of Czech Realists 98–100.
- Jens Bjerregaard: Stalin's Concept of Nation 101–104.
- Fabienne Federini: „Citoyenneté ou nationalité”: Analyse d'un débat 105–109.
- Mihai-Razvan Ungureanu: Cultural Ethnocide in Bessarabia 1940–1985 110–116.
- Emil Georgiev: The (Distorting) Mirror 117–120.
- Summaries*
- Emil Emilov Gueorguiev: Intolerance in Our Judgement of the Past 121.
- Gábor Tóth: The Historian's Three Bodies 121.
- Géza Gecse: The Great Failure of 1878 and Its Impact
on Russian National Mind — The Emergence of Ideological Panslavism
and Its Attitude Towards Central Europe 122.
- Thomas Schwarz: German Unification in the Mirror of History 123.
- Founding Declaration of the International Students of History Association 124.
- 1992/1–3. sz. TÖRTÉNÉSZPORTRÉK:
- Vörös Boldizsár: Előszó 5–6.
- Marczali Henrik: Ranke Leopold [1795–1886] 7–26.

The Illustrated London News: Lord Macaulay [1800–1859]	27–30.
Trefort Ágoston: Emlékbeszéd Macaulay fölött	31–40.
Hermann Heimpel: Jacob Burckhardt 1818–1897	41–62.
James Lea Cate: Henri Pirenne 1862–1935	63–88.
René König: Max Weber 1864–1920	89–104.
Werner Kaegi: Johann Huizinga [1872–1945] történeti műve	105–129.
George Peabody Gooch: George Macaulay Trevelyan [1876–1962], OM	131–135.
Bronislaw Geremek: Marc Bloch [1886–1944], a történész és ellenálló	137–156.
Peter Calvocoressi: Arnold Toynbee (1889–1975). Emlékbeszéd	157–169.
Jean-François Bergier: In memoriam: Fernand Braudel [1902–1985]	171–179.
Emili Giralt i Raventós: Előszó Jaume Vicens i Vives [1910–1960] Aproximación a la Historia de España [Spanyolország történelmének megközelítése] c. művéhez	181–186.
Jean Bruhat: Albert Soboul (1914–1982)	187–196.
Philippe Joutard–Jean Lecuir: Robert Mandrou [1921–1984]. Egy XX. századi európai történész életútja	197–210.
Pierre de Boisdeffre: Michel Foucault [1926–1984] élete, halála és továbbélése	211–221.
További történészéletrajz-gyűjtemények	222. ⁴
1992/4.–1993/1. sz. ANTIK–VITÁS?!	
<i>Tanulmányok</i>	
Hegyí W. György: Spárta korai történetének néhány problémájához	5–16.
Várhelyi Zsuzsanna: A görögök és a korai írásbeliség — Az archaikus attikai társadalom és az írás az epigrafikai forrásanyag tükrében	17–39.
Pejtsik Júlia: Túlvilághit az i. e. I. századi Rómában	41–70.
Feiler József: A mithraikus szimbolika asztrológiai és asztronómiai vonatkozásairól	71–89.
<i>Kisebb közlemények</i>	
Kalmár Anikó: Az Aeneis IV. énekének XVII. századi francia fogadtatásáról	90–92.
<i>Ókortörténeti szemináriumi versenydolgozatok, 1991–1993</i>	
Németh György bevezetője: Karthágó és a só	93–95.
Almási Gábor: Az Areiospagos történetéhez	96–104.
Viczko Beáta: Politikai aktivitás a klasszikus Athénban	105–109.
Béres Béla: Vas vagy arany? Megvesztegetés és megvesztegethetőség a „vaspénz” államában	110–116.
Vit Olivér: Féreg rómáiban és egyéb népekben — Evilági bűnök és bűnhődések a görög–római világban és a korai kereszténységben	117–131.
<i>Beszélgetés</i>	
Beszélgetés Alföldy Géza professzorral (Várhelyi Zsuzsanna interjúja)	132–145.
Kiegészítés a Sic Itur ad Astra 1992. 1–3. számához	146–147.

4 A számról H. Balázs Éva rádióinterjú adott Kunszabó Zoltánnak, amely a Szonda 1993. okt. 10-i és 11-i adásában hangzott el. — A számot ismertették: *Soós István*: Sic Itur ad Astra 1992. 1–3. szám. Világtörténet 1993. ősz–tél. 97–100.; *Gángó Gábor*: Portrék, hazai tájban. Aetas 1994. 2. sz. 229–231. — A folyóiratról és e számról Szilágyi Márton és Vörös Boldizsár interjú adott Meszleny Lászlónak, I. (*meszleny*): Így jutunk a csillagokig? Fialat történészek mesterekről és önmagukról. Magyar Nemzet, 1993. jún. 15. 10.

1993/2–4. sz. KÖZEL A MŰLT. Tanulmányok a XIX. és XX. század történelméből:

- Rév István: A feltámadás archeológiája
(Bevezető tanulmány a következő négy dolgozathoz) 3–5.
- Stéfán Ildikó: Gróf Batthyány Lajos halála és temetési 6–17.
- Mátay Mónika: Nekrológ dekonstrukciók 18–32.
- Ternóczky Krisztina: Halál két nézőpontból. Teleki László öngyilkossága 33–42.
- Varga Balázs: Károlyi Mihály újratemetése 43–56.
- Szilágyi Ágnes Judit: Brazília a XIX. század végi magyar újságolvasók szemével.
Kivándorlási propaganda és ellenpropaganda a korabeli sajtóban 57–66.
- Botos Máté: Adalékok az első szociális enciklika keletkezéstörténetéhez 67–76.
- Bódy Zsombor: Társadalmi osztály születik 77–95.
- Holbok Sándor: Lakóhely és társadalmi rétegződés a bécsi
és budapesti zsidóknál a századfordulón 96–104.
- Szöcs László: „Vállalkozói kultúra” kontra „függőségkultúra”:
a thatcherizmus természetrajza 105–117.
- Szöcs Gábor: Történetíró vagy politikus? Bevezető a „Hóman Bálint
utolsó évei (1945–1951)” c. munkához 118–119.
- Horváth László Béla: Hóman Bálint utolsó évei (1945–1951) 120–229.
- Ifj. Hóman Bálint: Emlékeim apám utolsó éveiről 230–234.
- Apor Péter: Latorczay Lőrinc népbíróági pere 235–260.
- Szabó Róbert: Pártok, politikai propaganda,
történelmi ünnepek Magyarországon 1945–1948 261–272.⁵
- 1994/1–2. sz. EMBEREK ÉS ÉRDEKEK. Tanulmányok a koraújkorai Európa történetéből:
- Benda Kálmán emlékére 3–4.
- Németh István: Szabad királyi városok és nagybirtokosok konkurenciája.
(A felső-magyarországi városszövetség és Mágóchy Gáspár) 5–37.
- Erdélyi Gabriella: „Szent Margittal Magyarországról jöttünk”.
A skót Drummond család eredethagyománya a 17. században 38–56.
- Kertész Noémi: „Nemes respublica, voltál magyaroknak eddig jó szomszédja”.
II. Rákóczi György lengyelországi hadba lépése a Rákóczi-eposzban 57–65.
- Orosz László: Wittelsbach császári álmok. Bajorország a XVIII. század közepén 66–83.
- Kulcsár Krisztina: II. József utazásai a Szent Korona országaiba (1768–1773) 84–101.
- Szilágyi Márton: Adalékok egy magyar testőr bécsi kapcsolataihoz.
(Egy Barcsay-levél tanulságai) 102–114.
- Leyla Perrone-Moisés: Caminha e Gonneville: primeiros olhares sobre o Brasil.
Caminha és Gonneville: a Brazíliára vetett első pillantások. In: Revista USP,
1991–92. 12. sz. 116–130. o. (ismerteti Szilágyi Ágnes Judit) 115–117.
- Pierre Darmon: Mythe de la procréation à l’age baroque. A szaporodás mítosza
a barokk korban. Paris, Édition du Seuil 1981. 283 o.
(L. Bozai Zsuzsanna ismertetése) 118–121.

5 A számot ismertette: *Purcsi Barna Gyula*: Közel a múlt. Tanulmányok a XIX. és a XX. század történelméből. Levéltári Szemle 44(1994) 3. sz. 89–93.; az első tanulmánysorozattal foglalkozott: *Dán Károly*: Mártírok útja. Antropológiai írások a Sic Itur ad Astrában. Budapesti Könyvszemle 7(1995) 112–116.

- Interjú Edna Lemay-vel. (Készítették: Benda Borbála, Bódy Zsombor,
Kellner Anikó, Márkus Rozália, Szakály Orsolya, Szócs László) 122–131.
Benda Gyula: Magyar Társadalomtörténeti Adattár 132–138.
- 1994/3–4. sz. A MESTERSÉG VÉDELMEBEN. Hommage à Marc Bloch:
Váczy Péter. Az Árpád-kori magyar történelem kutatója. (Thoroczkay Gábor) 3–12.
- Berend Nóra: Marc Bloch a történelem védelmében 13–17.
- Zichy Mihály: Propaganda és királyválasztás 18–66.
- Szabó A. Dezső: Újszerű vonások a középkori szerzetességben.
Adalékok Szt. Ferenc rendjének korai történetéhez 67–74.
- Tombor András: Hostiensis és a saeculares–regulares vita 75–97.
- Horváth Sándor: A történetíró állásfoglalása John of Salisbury:
Historia Pontificalis című művében 98–114.
- Nemerkényi Előd: Az Apokalipszis lovasa: Gerbert d'Aurillac 115–130.
- Láng Benedek: Petrus Abaelardus. Viták egy értelmiségi önéletrajza
és levelezése körül 131–146.
- Erdősi Péter: Zsigmond fejedelem látható állhatatossága. Márton László: A nagyra-
törő. Szomorújáték. Jelenkor Kiadó, Pécs, 1994. (Élő Irodalom sorozat) 147–156.
- 1995/1–2. sz. BÜROKRATÁK, ELITEK. Tanulmányok a XIX–XX. századi
magyar történelemből:
- Tóth Tamás: Lajtántúli tisztviselők a szolgabírói hivatalokban.
Társadalomtörténeti vizsgálódások a neoabszolútizmuskori közigazgatásban 3–42.
- Waktor Andrea: A XIX. századi családmódel működése és változásai
a Ballagi család levelezésének tükrében 43–92.
- Hunfalusy Szabolcs: A Budapesti Evangélikus Gimnázium 1873 és 1944 között
érettségizett diákjainak egyes szociológiai jellemzői, különös tekintettel
a vallási hovatartozás szerepére 93–129.
- Karády Viktor: Az elitről és az elit kutatásának kérdéseiről
a magyar társadalomtörténetben. (Az interjút készítette: Bódy Zsombor,
Ferdinandy Katalin) 130–143.
- A gyermek a történelemben. Barbara A. Hanawalt: Growing Up
in Medieval London: The Experience of Childhood in History. New York:
Oxford University Press 1993. pp. XVII, 300. (ismerteti Erdélyi Gabriella) 144–146.
- Egy hézagpótló kiadvány. Identities in Conflict. The Jews and Jewish Communities
in the Mediterranean. Journal of Mediterranean Studies. History,
Culture and Society in the Mediterranean World. Volume 4, Nr. 2, 1994.
(Published Twice Yearly by the Mediterranean Institute University of Malta)
(ismerteti Novák Attila) 147–151.
- Clio csókja. The Kiss of Lamourette. Reflections in Cultural History.
New York–London, 1990. (ismerteti Apor Péter) 152–159.
- Folyóiratszemele (Szócs László) 160–174.

*

Előkészületben lévő következő számunk tartalmából:

Forisek Péter: Római kori emlékek a Balaton partjáról

Szaticsek Zoltán: A dél-balatoni borvidék a török korban

Katona Csaba: John Paget utazása Balatonfüredre 1835-ben
(forrásközlés és forrástanulmány)

Kecskés Katalin: Kulturális törekvések szervezeti formáinak megteremtése
a 19. századi Balaton-felvidéken

Karasz László: A balatoni települések infrastruktúrájának kiépülése
a 20. században

Folyóiratszemle

MÁRTON SZILÁGYI
YOUNG HISTORIANS' REVIEW AT THE BUDAPEST UNIVERSITY:
SIC ITUR AD ASTRA

This article introduces readers to the Hungarian-language magazine on history entitled 'Sic Itur ad Astra'. The periodical is a relatively recent addition to those non-official forums for publication which are available to Hungarian historians. It was founded by a few history students of the Eötvös Lóránd University in 1987 and continues to be compiled by students. The publication continues to be characterised by the factors present at the time of its foundation. For example, it continues to rely on subsidies from foundations and neither editors nor contributors receive any payment. Originally, the magazine served as a forum for the publication of the writings of PhD students, students preparing for a career as historians, or young university tutors. Studies, bibliographical references, interviews and critiques were published. Later, attempts were made to compile editions thematically, according to a historical period or philosophical outlook like, for example, the historiographical edition introducing the great names of European history-writing. In recent years, the magazine has received a number of favorable reviews and some of the articles published have been widely cited. Many of the contributors have since gained professional recognition.

At the conclusion of the article a list can be found containing the contents of all the editions of the magazine published to date.